

Wojciech Słomski, Warszawa

Jean Galot, *Wybrane zagadnienia z teologii współczesnej*, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 1994

Książka jest zbiorem wykładów o. prof. Jean Galot, wygłoszonych w Polsce w czasie jego pobytu w 1993 roku. Tematy w niej zawarte zdumiewają świeżością i oryginalnością myśli teologicznej, która jest zarazem wierna Tradycji Kościoła. Profesor w swoich wykładach zajmuje się między innymi stosunkiem filozofii do teologii (i odwrotnie), problemem świadomości Chrystusa jako Syna Bożego, pojęciem kapłaństwa w szerokim teologicznym ujęciu, a także od strony stanu cywilnego Apostołów. Teolog zajmuje się także problemem kapłaństwa kobiet. Ostateczne przyjsie Chrystusa jest tematem kończącym rozważania zawarte w książce.

Relacje filozofii do teologii to problem złożony. Źródła poznania w filozofii i w teologii są przedmiotem dyskusji. Czy możliwa jest autonomia rozumu i wiary? Wśród wielu myślicieli istnieje pokusa absolutyzowania rozumu. Dla o. Galot istnienie filozofii pomaga teologom posługiwać się rozumem przy zgłębianiu Objawienia, natomiast dla filozofów - teologia jest podstawą na której mają się opierać, aby zrozumieć rzeczywistość świata w odniesieniu do Boga. Warto zapoznać się z rozważaniami na ten temat zawartymi w książce, a wyjaśniającymi problem, kiedy tak naprawdę filozofia służy teologii, a kiedy może zafałszować obraz Boga. Takie spojrzenie teologa dogmatyka na wzajemne oddziaływanie teologii i filozofii może być do zaakceptowania przez teologów, natomiast niekoniecznie filozofowie mogą zgodzić się z racjami o. Galot. Wykład jest ciekawy, wymagający uwagi i skłaniający do przemyśleń i konfrontacji przedstawionych poglądów.

Świadomość Chrystusa jest bardzo ciekawym zagadnieniem dla teologa. Problem świadomości Chrystusa o Jego własnym synostwie Bożym zajmował przez wieki wielu myślicieli. Wykład drugi zajmuje się tym zagadnieniem. Jest próbą odpowiedzi na pytanie, jak objaśnić świadomość, którą miał Jezus na temat swego synostwa Bożego? Jakiego rodzaju wiedzą emanował i skąd się w Nim zrodziło to - o czym nauczał? O. Galot odpowiada na te pytania, przedstawiając tezy sformułowane zarówno przez średniowiecznych scholastyków, jak i późniejszych badaczy tego zagadnienia. W książce zawarta jest droga ewoluowania poglądów teologów argumentujących swoje przemyślenia i odpowiedzi na zawarte powyżej pytania. W skrócie można powiedzieć, iż Jezus miał świadomość bycia Synem Bożym - o tym nauczał, gdyż istnieje biblijne świadectwo na ten temat. Chrystus osiągnął swoją świadomość synostwa Bożego od początku swego życia, już w dzieciństwie dojrzewała w nim ta myśl. Rozwój psychiki synowskiej Jezusa trwał przez cały okres publicznej działalności. Jezus w szczególny sposób był związany ze swoim Ojcem. Często zwraca-

cał się do niego „Tatusiu” (ABBA). Jak mówi o. Galot: „wszystkie aspekty ludzkiej egzystencji nasycaly więc synowską świadomość Chrystusa” Życie Jezusa cechował głęboki związek z Bogiem. Jego modlitwy i nauczanie pełne były dowodów na mistyczny aspekt ludzkiej egzystencji Jezusa. Pozwoliło to Jezusowi określić i usytuować Jego boskie „Ja”

O. Galot w swoich rozważaniach odnosi się do problemu wiary Jezusa. Czy można Go uważać za wierzącego, pierwszego z wierzących? Przedstawione argumenty świadczą o tym, iż Jezus sam jest źródłem i kresem wiary. Chrystus siebie wskazuje jako przedmiot wiary. Sam wzbudza wiarę. W wierze można wyróżnić aspekt intelektualny (wiedzę) i uczuciowy (zaufanie). Dwa aspekty występujące w psychice ludzkiej Jezusa. Jezus zna Ojca i ufa mu. Można napisać, że Jezus jest początkiem wiary. O. Galot wskazuje na Maryję jako pierwszy model wiary. Chrystus centrum świata religijnego - Maryja pierwszy wzór wiary.

Autor wykładów podejmuje też temat świadomości misji odkupieńczej Jezusa. W historii teologii podejmowano próby „redukcji” świadomości Jezusa. Takie podejście do tematu prof. Galot odrzuca, przedstawiając dane biblijne na temat świadomości misji odkupieńczej Chrystusa. Jest to bardzo interesujący wykład, w którym autor opiera się na źródłach biblijnych konfrontujących interpretacje współczesnych teologów. Zagadnienia końca świata, katastrofa kosmiczna, ostateczne przyjście Jezusa - te tematy powinny opierać się na przekazie biblijnym, a także muszą kierować się zasadami opartymi na prawdzie całościowo ujętej. Tymczasem są przez niektórych wyjęte z kontekstu, często niezgadające się z faktami znajdującymi swoje potwierdzenie w Biblii. Studium zapowiedzi eschatologicznych przeprowadzone przez o. Galot pokazuje znamiona wyróżniające „świadomość eschatologiczną” Jezusa.

Autor w kolejnym wykładzie, zawartym na łamach książki zajmuje się istotą kapłaństwa Chrystusa. Także w tym ujęciu opowiada się za całościowym badaniem tekstów Pisma świętego z uwzględnieniem kontekstu środowiskowo-kulturowego. Podstawy teologiczne kapłaństwa, według o. Galot, w książce są logicznie przedstawione w szerokim kontekście nauczania Chrystusa. Stanowisko Jezusa wobec kapłaństwa żydowskiego (brak tytułu „kapłan”), zarzuty przeciw kapłanom żydowskim, budowa nowej świątyni, wszystko w nauczaniu Jezusa zmierza ku wizji nowego kapłaństwa, które jest skoncentrowane na osobie Chrystusa, aby się rozwijać potem we wspólnocie przez Niego założonej. W konflikcie z kapłaństwem żydowskim Jezus ukazał charakterystyczne cechy swojego kapłaństwa.

O. Galot wskazuje na to, że w Jezusie weryfikują się w nowy sposób dwa aspekty kapłaństwa. Przede wszystkim konsekracja określa całe jego ludzkie bytowanie, także na ziemi. Z kolei misja kapłańska ukazuje się jako misja pasterska. W związku z czym Jezus poszerza w ten sposób rzeczywistość kapłaństwa: w Starym Testamencie funkcja kapłańska koncentrowała się prawie wyłącznie w obszarze kultu, natomiast w ujęciu Chrystusa - pasterz jest tym, który bierze na siebie jednocześnie funkcję prorocką, kapłańską (w sensie kultycznym) i królewską. Władza pasterska (co jest charakterystyczne w nauczaniu Jezusa) wyraża się przez miłość. Jezus jest otwarty na zewnątrz. Jego misja pasterska zawiera aspekt dynamiczny, gdyż cały wysiłek skierowany jest ku zgromadzeniu wspólnoty liczniejszej, ku tym, co jeszcze są poza (J 10,16). Jedna owczarnia i jeden pasterz, a więc jedność jest celem.

Wykład o. Galot daje obraz istoty kapłaństwa Chrystusa. Podstawy teologiczne nakreślone w wykładzie skłaniają ku głębszej refleksji nad naszym pojmowaniem kapłaństwa. Świeżość myśli pozwala pasjonować się zagadnieniami tutaj przedstawionymi. Na uwagę zasługuje także wykład badający dane biblijne na temat stanu cywilnego apostołów. W wykładzie swym autor wskazuje na to, iż w chwili powołania apostołowie nie mieli zobowiązań względem kobiet. Udowadnia na podstawie cytatów biblijnych swój wniosek, że żaden apostoł w chwili powołania nie miał żony. Tezy, z którymi można polemizować są przedstawione z punktu widzenia teologa dogmatyka. Czy rzeczywiście o. Galot ma rację? Warto zapoznać się z tym wykładem, aby móc odpowiedzieć na powyższe pytanie. Konfrontacja z interpretacją o. Galot może być bardzo interesująca i inspirująca do dalszych przemyśleń tego tematu.

W książce zawarto wykład na temat kobiet wobec kapłaństwa służebnego. O. Galot przedstawia aktualny stan problemu. Żądania kapłaństwa kobiet we współczesnym świecie chrześcijańskim. Według jednych nie ma teologicznych, ani praktycznych przesłanek ku sprzeciwianiu się sprawowaniu funkcji kapłańskich przez kobiety, ale nadal szczególnie w środowisku katolickim i prawosławnym przedstawia się poważne argumenty przeciwko kapłaństwu kobiet. Najmniej oporów ku temu ma środowisko protestanckie, w którym istnieje praktyka ustanawiania kobiet pastorów. Ojciec Galot stara się rozwiązać problem według danych Objawienia. Przypatruje się intencjom Chrystusa, Jego woli w ustanowieniu kapłaństwa służebnego (wyzaczył Dwunastu - autor wskazuje na celowy taki wybór samych mężczyzn). Omówiona zostaje szczególna postawa Chrystusa wobec kobiet, w odróżnieniu od postawy żydowskiej tradycji. Chrystus powierzył misję kobiecie w Kościele (Maryja, Samarytanka, pierwszy świadek Zmartwychwstałego - Maria Magdalena). O. Galot omawia doktrynę św. Pawła, a także rolę kobiety przypisaną przez Tradycję. O. Galot wskazuje na dwa fakty w refleksji teologicznej. Po pierwsze związek odpowiedniości między funkcją kapłańską a płcią męską. Po drugie promocję misji kobiety w Kościele. Wykład charakteryzuje się spojrzeniem teologa dogmatyka na to zagadnienie. Można się z nim zgodzić lub też polemizować. Trzeba jednak przyznać profesorowi mistrzostwo, z jakim udowadnia swoje racje. Problem przedstawiony przez teologa jest naszkicowany językiem prostym i jasnym. Wykład może być przyczynkiem do zrozumienia głośnego w dzisiejszych czasach problemu kapłaństwa kobiet.

Książkę kończy wykład przybliżający temat Paruzji. Ostateczne przyjście Chrystusa charakteryzuje się od początków chrześcijaństwa byciem w pogotowiu, oczekiwaniem na zakończenie historii ludzkości, kiedy dokona się zmartwychwstanie ciała, a więc nadzieją na szczęście. O. Galot przedstawia tradycyjne oczekiwanie chrześcijańskie, także oczekiwanie w ujęciu św. Pawła. Wskazał na niezrozumienie u uczniów Jezusa kwestii „bliskiego Królestwa Bożego”. Galot analizuje obszernie mowę eschatologiczną, w której jest zapowiedź Paruzji (Mk 13,26). O. Galot wskazuje na konieczność całościowego nauczania Biblii przy interpretacji słów Jezusa zapowiadającego ponowne przyjście w chwale. Interesujące jest wyjaśnienie sensu Paruzji. Przyjście Syna Człowieczego jest dokładnie jedynym w swoim rodzaju chwalebny przyjściem boskiej osobistości. Ma ono zapewnić - jak mówi Galot - obecność, bo jest to przyjście, które trwa. Przyjście Jezusa dokonuje się mocą Ducha Świętego, zaczynając się w dniu Pięćdziesiątnicy, kontynuowane w ciągu całego rozwoju Kościoła.

Paruzja Syna Człowieczego prowadzi historię do swego kresu, gdy wszystkim narodom zostanie ogłoszona Ewangelia, gdy Paruzja osiągnie swój najwyższy stopień, nastąpi koniec świata. My jesteśmy powołani, aby przyczynić się do przyjścia Chrystusa. Na swoje przyjście musi uzyskać zgodę przez naszą wiarę.

Wybrane zagadnienia z teologii współczesnej ojca Galot, pozwalają na twórczą refleksję nad Objawieniem Bożym. Książka pozwala przeżyć intelektualną przygodę wśród treści i problemów obecnych w życiu współczesnego Kościoła. Warto zaznajomić się z teologią wykładaną przez belgijskiego teologa. Jego recepcja zagadnień teologicznych może okazać się dla wielu inspiracją do dalszych badań Biblii w zetknięciu się ze współczesnymi jej interpretacjami.